

ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы

Бекітімін:
ЖШС «Тіллә ана»
бебекшай-бақшасының
менеджерісі: Ж. Уралтаева
2022ж

Қыркүйек айы 2022жыл

Айы	Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Қыркүйек	Дене шынықтыру <p>Жалпы дамытуши жаттығулар. Бұрылу (онға-солға), қолды кеуде тұсында айқастыру және екі жағына жазу, қолды шапалактау; қолды алға, жогары, жан-жакқа көтеру, оларды бүгіп, жазу, саусактарын ашып жұму; тізені бүтіп жазу (екіншісіне тұрып)</p> <p>Негізгі қимылдар: педагогтің артынан жүру, жұлтасып жүру, шенбер бойымен қол ұстасып жүру бірқалыпты жүгіру, шашырап, берілген бағытта жүгіру Бір орында тұрып екі аяктап секіру Кедергілі жазықтың бетімен, еніс тақтайдың үстімен еңбектеу Екі қолмен 1-1,25 м арақашықтықтағы (көлденен) нысанага (кеуде тұсынан, төмөннен, жоғарыдан (қағып алмай) доптарды домалату Жиектері шектелген тұра жолақпен (ені 20-25 см, ұзындығы 2-2,5 м) гимнастикалық орындықтың үстімен жүру</p> <p>Мәдени-гигиеналық дағдылар. Киіміндегі ұқыпсыздықты байқап, оны өз бетінше, ересектердің көмегімен жоюға, қол орамалды пайдалануға үйретуді жалғастыру. Киініп-шешіну кезінде киімдерін белгілі тәртіппен киуге және шешуге, ілгектің әр түрлерін қолдана білуді жаттықтыру. Киімдерді шафқа немесе орындыққа ұқықта жатар алдында ұқыпты жинау білігін бекіту. Жендерін өз бетімен тұру, жуыну кезінде киімді суламау, жуыну кезінде суды шашыратпау білігін бекіту. Үстел басында қарапайым мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру: нанды үгігпеу, тамакты ауызды жауып шайнау, ауызды толтырып сөйлемеу. Балаларды үстел басында дұрыс отыру, үстелді даярлау заттарымен таныстыруды жалғастыру.</p> <p>Сауықтыру-шынықтыру шаралары: балаларды серуен кезінде ультракүлгін сәуленің әсерінен ауа, су шараларының үйлесімділігімен шынықтыру;</p> <p>Дербес қимыл белсенділігі. Ересектердің көрсетуі бойынша кейбір қимылдарды орындауды, қимыл белсенділігіне жағымды эмоциялық қарым-қатынас білдіреді, бұрын игерген қимылдарды өздігінен орындаі алады.</p> <p>Спорттық жаттығулар: велосипед тебу. Үш дөңгелекті велосипедке отырғызу, ересектердің көмегімен және көмегінсіз тұсіру, ересектердің көмегімен және өзбетімен рөлді басқару;</p>	
	Сөйлеуді дамыту <p>Сөйлеуді дамыту. айналасындағы адамдардың сөзін есту және тыңдау, түрлі дыбыстарды саралау, дауыстың қаттылығы мен айтылу жылдамдығын ажыратып білуді</p> <p>Сөздік кор. Балаларды заттардың қасиеттері мен олармен әрекеттердің атауын айтуда, тілдік қарым-қатынаска, ауызша сөйлеуге, зат есімдерді, сын есімдерді қолданып, заттарды (киімдер, ыдыстар) сипаттауға үйрету.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы. Балаларды педагогтің сөзін түсінуге, сөйлегенде заттарды сипаттау үшін зат есімдерді етістіктермен, сын есімдермен бірге қолдануға, зат есімнің көпше түрін пайдалануға, сөздерді дұрыс айтуды ескере отырып, сөз тіркестерін (сын есім + зат есім, зат есім + етістік) құрауға үйрету.</p> <p>Байланыстырып сөйлеу. Балаларды ересектердің сөзін тыңдай білуге; ересектермен және құрдастарымен тілдік қарым-қатынас жасауды дамыту; қарапайым (Кім? Не? Не істейді? және тағы басқа) және бірте-бірте курделі (Нені үстады? Нені экеледі?)</p>	

	сұраптарға жауап беруге, көркем сөзді эмоциалы қабылдауды, балалар әдебиеті шыгармаларының бейнесін және мазмұнын түсінуге, қыска тақпактар мен санамақтарды жатқа айта білуге үйрету.
Көркем әдебиет	ертегі, әңгіме кейіпкерлеріне, оқигаларға жанашырылыш білдіруді; кейіпкерлермен тақпактардың мазмұнын, ыргакты ойындарды қайталауды эмоциалы қабылдауды; ересектердің тақпактарды, өлеңдерді, әңгімелерді оқуына, кітаптарды қөрсету, ертегілерді әңгімелегеүіне тұрақты қызығушылық танытуды қалыптастыру
Сенсорика	заттар мен құралдарды қолдану дағдыларын қалыптастыру, ауызша нұсқау мен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындау; көлемі, пішіні, түсі бойынша ерекшеленетін біркелкі заттарды топтастыруды;
Құрастыру	құрылым материалдарынан және ірі конструктор бөлшектерінен құрастыруға үйрету; әртүрлі түстегі және пішіндегі геометриялық пішіндерден тұратын ағаш, пластмасса құрылым материалдары; материалдар (текшелер, кірпіштер), олардың әртүрлі пішіндері, көлемі, үстел үстіндегі жазықтықта әртүрлі жағдайда орналасуы (кіріш жатыр, тұр);
Көршаган ортамен таныстыру	Жануарлар әлемі туралы бастапқы түсініктерін қалыптастыру. Өсімдіктер мен жануарларға қамкорлық жасауға тәрбиелеу. Жануарларға тән ерекшеліктермен таныстыру, деңе бөліктегі (танауы, құйрығы, аяқтары) ажыратып және атайды білуге үйрету. Көкеністер мен жемістер туралы (қызанак, кияр, алма) қарапайым түсініктегі қалыптастыру; бір-бірінің атын атап, қарым-қатынас жасай алуы, жолдастарының есімдерін есте сактау
Сурет салу	балалардың бейнелеу әрекетіне деген қызығушылығын ояту. Балалардың көркемдік қабылдауларын дамыту; түзу, көлденен, тік, толқын тәрізді және тұйықталған дөңгелек сзызықтарды жүргізуі, осы әрекеттерді ыргакты қайталауды үйрету (жанбыр, қар, жол, тұтін), парак бетінде бейнені орналастыру;
Мүсіндеу	балалардың сазбалшық, ермексаз және оның қасиеттері туралы білімдерін қалыптастыру; сазбалшықты дұрыс қолдану біліктегі жетілдіру;
Жапсару	Фланелеграфта бейнелеуді (сзызықтарда, шаршыда), қағаз бетіне қоюға және құрастыруға үйрету. Фланелеграфтің кенебін қолдану арқылы геометриялық пішіндерді, машиналарды, үйлерді, доптарды, шарларды, гүлдерді, қазактың ұлттық бас күйімдерін, тағы басқа орналастыру.
Музика	Музыка тындау: 1) музыка тындауға қызығушылықты және түрлі жанрлы музыкалық шыгармаларды: ән, полька, марш, вальс, баяу және көңілді әндер тындау ережесін сактауды қалыптастыру; Ән айту: 1) ән айтуга қызығушылықты, тәрбиешінің дауыс ыргағына еліктеу, әннің сөздері мен жеке буындарды айтуды, созылыңың дыбысталуға еліктей отырып ересекпен қосылып ән айтуды, аспаптардың шыгаратын және ересектің ән айтудына келтіріп, әнді күш түсірмей, табиги дауыспен, дауысты жылдамдатпай, жеке сөздерді айқайламай айтуды қалыптастыру; Музыкалық-ыргактық қозғалыстар. музыканың ашық берілген сипаттына сай қимылдар жасау; карапайым би қимылдары: шапалақтау және бір уақытта аяқпен тарсылату, жартылай отыру, аяқтан аяққа тербелу;

Бекітемін:

ЖШС «Тіллә ана»

бөбекжай балабақшасының
менгерушісі: Ж.Уралтаева

2022ж

Білім беру ұйымы: ЖШС «Тіллә ана»б/б

Тобы: «Балдырган» кіші тобы

Балалардың жасы: 2 жастағы балалар

Жоспардың құрылу кезеңі: қазан 2023 жыл

Айы	Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Қазан	Денешынықтыру	Жүгіру. Бірқалыпты жүгіру, шашырап, берілген бағытта, әртүрлі қарқынмен, заттардың арасымен шенбер бойынша, аяқтың ұшымен, белгі бойынша тоқтап, бірінің соңынан бірі (20м дейін), шағын топқа бөлініп және бүкіл топпен, бағытты өзгертіп, 30-40 сек бойына үзіліссіз жүгіру, жүруден жүгіруге және керісінше ауысу;
	Денешынықтыру	Секіру. Бір орында тұрып екі аяқтан секіру, алға қарай ұмтыла екі аяқтан секіртпемен, лентамен еденде 10-20 см қашықта (2 арқаннан тұратын жолақ арқылы) жатқан арқаннан секіру; 10-15 см биіктен секіру. Еңбектеу, өрмелу. Кедергілі жазықтың бетімен, еңіс тақтайдың үстімен, жол бойымен, әртүрлі заттардың арасынан төрттагандап еңбектеу.
	Денешынықтыру	Секіру. Бір орында тұрып екі аяқтан секіру, алға қарай ұмтыла екі аяқтан секіртпемен, лентамен еденде 10-20 см қашықта (2 арқаннан тұратын жолақ арқылы) жатқан арқаннан секіру; 10-15 см биіктен секіру. Еңбектеу, өрмелу. Кедергілі жазықтың бетімен, еңіс тақтайдың үстімен, жол бойымен, әртүрлі заттардың арасынан төрттагандап еңбектеу.
	Сөйлеудідамыту	Жеке дауысты және дауыссыз дыбыстарды, еліктеу сөздерін, сөздерді және қарапайым сөз тіркестерін (2-4 сөз) дұрыс қайталап айтуда үйрету. Артикуляциялық және дауыс аппаратының, сөйлеу кезінде тыныс алу, есту қабілетінің дамуына ықпал ету.
	Көркемәдебиет	Ертегілердің, әңгімелердің, тақпақтардың мазмұнын түсінуге және олардағы әрекеттердің дамуын қадағалау, тақпақтардың интонациясын қабылдауды, кейіпкерлердің пайда болуын, олардың өзара әрекеттерін қадағалау. Ертегілердегі, әңгімелердегі, өлеңдердегі қарама-қарсы бейнелерді түсінудіру,

	тәнис тақпактарды қайталау, ойыншықтарды қолданып, мазмұны күрделі емес ойындарға қатысады үйрету.
Сенсорика	көлемі, пішіні, түсі бойынша ерекшеленетін біркелкі заттарды топтастыруды, түрлі көлемдегі геометриялық пішіндерді негізгі түсі, әртүрлі көлемі, негұрлым ұқсас қасиеттері бойынша салыстыру және іріктеуді жетілдіру.
Коршаған оргамен тәнис тыры	Табигат әлемі Балалардың табигат пен табигат құбылыстарына қызығушылықтарын қалыптастыру. Коршаған оргадағы есімдіктермен тәнис тыры. Сыртқы белгілері бойынша көгөністер (кызанак, қияр, картоп және т.б.) мен жемістерді (алма, алмұрт және т.б.) ажырату.
Сурет салу	Балалардың бейнелеу әрекетіне деген қызығушылығын ояту. Балалардың керкемдік қабылдауларын дамыту, сурет салу техникасын жетілдіру. Тұзу, көлденең, тік, толқын тәрізді және түйікталған дәңгелек сыйықтарды жүргізуі, осы әрекеттерді ырғакты қайталауды үйрету (жаңыр, қар, жол, тұтін), парап өтіндеге бейнені орналастыру, балалардың ашық түсті бояуларға деген эмоционалды - эстетикалық қатынасын тәрбиелеу.
Мұсіндеу	Балалардың сазбалшық, ермексаз және оның қасиеттері туралы білімдерін қалыптастыру, сазбалшықты дұрыс қолдану біліктерін жетілдіру, техникалық дағдыларды қалыптастыру, заттардың қаралайым және одан да күрделі пішіндерін мұсіндеуді үйрету.
Жапсыру	Фланелеграфпен жұмыс: қаралайым композиция құру және орналастыру, фланелеграфтің кенебін қолдану арқылы геометриялық нішіндерді, машиналарды, үйлерді, доптарды, шарларды, ғұлдерді, қазақтың үлттық бас киімдерін, тағы басқа орналастыру.
Құрастыру	Құрылыш материалдарынан және ірі конструкторінен құрастыруға үйрету, құрылыш үлгілерін қарап, оның біліктерін атап көрсетуге, қандай білшектерден құралғанын анықтауга, үй, машина, жиһаздар құрылышының жетіспейтін біліктерін таба білу біліктерін қалыптастыру.
Музыка	Балаларды ән айтуга қызығушылықты, тәрбиешінің дауыс ырғағына еліктеу, әннің сөздері мен жеке буындарды айтуды, созылыңқы дыбысталуға елікте отырып ересекпен қосылып ән айтуды, аспаптардың шығаратын және ересектің ән айтудына келтіріп, әнді күш түсірмей, табиғи дауыспен, дауысты жылдамдатпай, жеке сөздерді айқайламай айтуды қалыптастыру, әнді жеке және топнен айтуды, әуеннің жеке екпінің және ырғакты дұрыс жеткізу дағдыларын қалыптастыру.

Бекітемін
ЖШС «Тілді ана»
бебекжай-бақшасының
менгерүнен: Ж.Уралтаева
2022ж

ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы
Караша айы 2022жыл

Ұйымдастырылған іс әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Жалпы дамытушы жаттығулар. Қолды алға, жоғары, екі жаққа көтеру Қолды артқа қою; оларды бүгіп, жазу, қолды шапалактау Жаңында тұрган (отырган) адамға қолындағы заттарды беріп, онға-солға бұрылу. Орнында жүру. Бастапқы қалыпта тұрып, сол (он) аяқтың тізесін (заттан ұстап) бұгу.</p> <p>Негізгі қимылдар: Әртүрлі бағытта және берілген бағытта шенбер бойымен, қолдарынәртүрлі қалыпта ұстап, бір-бірінің қолдарынан ұстап, аяқтың ұшымен жүру. заттарға шығу (гимнастикалық скамейкаға, жұмсақ модульге): тұру, қолдарын жоғары көтеру, тұсу; Бірқалыпты, шашырап, берілген бағытта жүгіру. Шектеуіл жазықтың, көлбеу тақтайдың бойымен нысанага дейін төрттағандап (алақанымен, тіземен тіреп) еңбектеу. Екі қолмен, әртүрлі тәсілдермен әртүрлі бастапқы қалыпта 0,5-1,5 метр арақашықтықтағы нысанага (төмен, жоғары) лақтыру; Бір орында тұрып кос аяқлен секіру.</p> <p>Мәдени-гигиеналық дағдылар. Ересектің бақылауымен бетін, қолдарын ластанған кезде және тамақтың алдында өз бетінше жуу, беті мен қолын жеке орамалмен құрғатып сұрту, ересектің көмегімен өзін ретке келтіру. Жеке заттарды қолдану (қол орамал, майлық, орамал, тарак, түбек), киіміндегі олқылықты байқау және оны өз бетінше, ересектердің көмегімен ретке келтіру, белгілі бір ретпен киіну және шешінү, әртүрлі ілгектерді қолдана білу, ұйыктар алдында киімдерін шкафқа немесе орындыққа ұқыпты бүктеп қою.</p> <p>Үстел басындағы мәдениеттің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: нанды үгітпеу, тамақты ауызды жауып шайнау, тамак ішкенде сөйлемеу, үстел басында дұрыс отыру.</p> <p>Сауықтыру-шынықтыру шаралары: Балаларды топта жеңіл киінуге үрету. Күн тәртібіне сәйкес олардың таза ауада булы ұзақтығын қамтамасыз ету. Серуенде қимылды ойындарға қатысуға және жаттығуларды орындауға қызығушылық пен ықылас танытуға баулу. Шынықтыру шараларын өткізу.</p> <p>Қимылды ойындар. Балаларды ересектермен бірге қимылдары жеңіл, мазмұны қарапайым қимылды ойындар ойнауға ынталандыру. Балалардың ойынға қызығушылығын дамытуға ықпал ете отырып, негізгі қимылдарды (жүру, жүгіру, лақтыру, домалату) жетілдіру. Қимылдарды үйлесімді орындауға, кейір кейіпкерлердің қарапайым әрекеттерін жеткізе білуге үрету (қоян сияқты секіру; аю сияқты корбандан жүру).</p> <p>Спорттық жаттығулар: Велосипед тебу: үш дәнгелекті велосипедке отыруға, одан ересектердің көмегімен және көмегінсіз тұсуге, ересектердің көмегімен және өз бетінше рөлдібасқаруға үрету.</p> <p>Дербес қимыл белсенділігі. Ересектің бақылауымен ойын әрекеттерін (спорттық, би) орындауға, қимыл белсенділігіне жағымды эмоция білдіруге, бұрын менгерген қимылдарды өз бетінше орындауға ықылас танытуға баулу.</p>

Сейлеуді дамыту	<p>Сейлеудің дыбыстық мәдениеті. Артикуляциялық және дауыс аппаратының, сейлеу кезінде тыныс алу, естуқабілеттің дамуына ықпал ету.</p> <p>Сөздік қорды қалыптастыру.</p> <p>Заттардың түсін, көлемін, пішінін, дәмін білдіретін сын есімдермен байту.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы</p> <p>сөздердің дұрыс айтылуын, зат есімдердің көпше түрде дұрыс қолданылуын ескеріп, сын есімдерді зат есімнің көпше түрімен сәйкестендіру.</p> <p>Байланыстырып сейлеу.</p> <p>Қарапайым сюжеттік суреттердің мазмұнның айтып беру. Кейіпкерлердің орекеттерін (кимылдарын) қайталаудың ойнату.</p>
Көркем әдебиет	<p>Балалардың жастанына сәйкес көркем шығармалар оқу</p> <p>Оқып беруді ойнанышқарды, суреттерді, үстел үсті театрының кейіпкерлерін және басқа да көрнекі құралдарды көрсетумен сүйемелдеу, сонымен катарап көрнекілікіз көркем шығарманы тындауды дамыту.</p>
Сенсорика	<p>Өлшемдері әртүрлі геометриялық фигураларды, өлшемі, пішіні, түсі бойынша ерекшеленетін біркелкі заттарды тоғтастыруды, түрлі көлемдегі геометриялық фигураларды негізгі түсі, негұрлым үқас асияттері бойынша салыстыру және іріктеуді жетілдіру.</p>
Құрастыру	<p>Балаларды ойын барысында үстел үсті және еден үсті құрылым материалдарымен (текшелер, кірпіштер, үш қырлы призма, пластина, цилиндр), жазықтықтағы құрылыштың орналасу нұсқаларымен таныстыру.</p> <p>Тұрғызылған қарапайым құрылыштарды атау, қорапқа құрылым бөлшектерін ұқыптылықпен жинаудың пысықтау.</p>
Қоршаган оргамен таныстыру	<p>Есімін атағанда жауап беру, өзін айнадан және фотосуреттерден тануды жетілдіру.</p> <p>Заттарды және олармен әрекеттерді атау, оларды суреттерден тануды.</p> <p>Көліктегі, көше, жол туралы бастапқы түсініктегі қалыптастыру. Көлік құралдарының кейбір түрлерімен таныстыру.</p> <p>Ересектердің еңбегіне қызығушылық тудыру.</p> <p>Басқа балалармен бірге, келісіп ойнауға, бір-біріне көмектесуге және жетістіктеріне, әдемі ойнанышқтарға бірге қуануға баулу.</p> <p>Балалардың табигат пен табигат құбылыштарына қызығушылықтарын қалыптастыру. «Дұрыс», «дұрыс емес», «қауіпті» түсініктегімен таныстыру</p>
Сурет салу	<p>Бейнелерді парақ бетінде орналастыра отырып, түрлі-түсті дақтарды қарама-қарсы үйлестіру арқылы бере білу, дәңгелек және толқын тәрізді сыйықтарды бейнелеу, дәстүрлі емес әдістермен суреттер салуды.</p> <p>Қаламды үш саусақпен, қатты қыспай ұстау, суреттің қарапайым элементтері ретінде тік және түйікталған дәңгелек сыйықтарды қағаз бетінде женіл жүргізуі үйрету.</p>
Мүсіндеу	<p>Сазбалшық, ермексаз және оның қасиеттері туралы білімдерін қалыптастыру, сазбалшықты дұрыс қолдануды жетілдіру.</p> <p>Мүсіндеудің қарапайым тәсілдерін (кесектерді үлкен беліктерден беліп алу, оларды біртұтас етіп біріктіру, сазбалшықты өздігінен илеу) үйрету.</p>
Жапсыру	<p>Жапсыруға қызығушылықты ояту. Материалдардың (қағаз) қасиеттері туралы түсінік қалыптастыру және оларды қолданудың қарапайым әдістерін (ұсақтау, жырту, бүктеу), жапсыру жұмыстарын жасау тәсілдерін (желімсіз) үйрету.</p>
Музыка	<p>Музыка тындау:</p> <p>Баяу және көтерінкі дыбысты, музыкалық шығармалардың сипатын (баяу және көнілді әндер) ажыратады.</p> <p>Ән айтуды: Ән айтуда деген қызығушылықтарын ояту, жекелеген сөздер мен бұындарды айтуда, педагогтің дауыс ырғағына, сөздердің созылындықты дыбысталуына еліктей отырып, ересекпен қосылып ән айтуды.</p> <p>Музыкалық-ырғақтық қозғалыстар. Музыканың сүйемелдеуімен топпен және шеңбер бойынша қол ұстасып журу және жүгіру дағдыларын қалыптастыру.</p>

Бекітімін:
 ЖКШС «Тілз ана»
 бебекжай-бакшасының
 менгерүшісі: Ж.Уралтаева
 2022ж

ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы
Желтоқсан айы 2022жыл

Үйымдастырылған іс әрекет	Үйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шыныктыру	<p>Жалпы дамытуши жаттыгулар. Колды кеуде түсінін айқастыру және екі жакка жазу Алға және екі жакка енкео. Еденде отырып, аяктарды кезекпен бұту және жазу. Іштің және аяқтың бұлшық еттерін дамытуға және нығайтуға арналған жаттыгулар. Тағыштан ұстап отыру, аяқтың ұшымен тұрып, тартылу. Негізгі кімділдар: шагын топпен және бүкіл топпен каркынды езгерте отырып жүру. күрсаудан күрсауда аттап оту; әртүрлі каркынмен, заттардың арасымен жүгіру. додагының, гимнастикалық скамейканың астынан нысанага дейін төрттагандап (алаканымен, тіземен тіреп) енбектеу. отырып және тұрып, тұрлі заттардың астынан 0,5-1,5 метр арақашықтыққа доптарды домалату алға қарай ұмтыла қос аяқпен затка дейін (10-15 сантиметр) секіру</p> <p>Мәдени-гигиеналық дағдылар. Ересектің бақылауымен бетін, колдарын ластаниң кезде және тамактың алдында өз бетінше жуу, беті мен колын жеке орамалмен күргатып сүрту, ересектің көмегімен өзін ретке келтіреу. Жеке заттарды колдану (кол орамал, маймық, орамал, тарақ, тубек), киіміндегі олқындықты байқау және оны өз бетінше, ересектердің көмегімен ретке келтіру, белгілі бір ретпен киіну және шешіну, әртүрлі ілгектерді колданабылу, үйшіктар алдында киімдерін шкафа немесе орындыққа ұқыпты бүктеп кою. Устел басындағы мәденинеттің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: наңды үтітпеу, тамакты аузыда жауып шайнау, тамак ішкенде сөйлемеу, устел басында дұрыс отыру.</p> <p>Сауыктыру-шыныктыру шаралары. Балаларды тоңта жәнел киинде үйрету. Құн тәртібіне сәйкес олардың таза ауда болу ұзактығын камтамасыз ету. Серуенде кімділдарды ойындарда катысуга және жаттыгуларды орындауга қызығушылық пен ықылас танытуға баулу. Шыныктыру шараларын еткізу.</p> <p>Кімділды ойындар. Балаларды ересектермен бірге кімділдары жөніл, мазмұны қарапайым кімділды ойындар ойнауга ынталандыру. Балалардың ойынға қызығушылығын дамытуға ықпал ете отырып, негізгі кімділдарды (жүру, жүгіру, лактыру, домалату) жетілдіру. Кімділдарды үйлесімді орындауга, кейір кейіпкерлердің қарапайым әрекеттерін жеткізе білуге үйрету (коян сияқты секіру; аю сияқты корбандаң жүру).</p> <p>Спорттық жаттыгулар: Мұзды жолдармен сырғанау: балаларды колынан жетелеп сырғанату.</p> <p>Дербес кімділ белсенділілік. Ересектің бақылауымен ойын әрекеттерін (спортық, би) орындауга, кімділ белсенділігіне жағымды эмоция білдіруге, бұрын менгерген кімділдардың өз бетінше орындауга ықылас танытуға баулу.</p>
Сойлеуді дамыту	<p>Сойлеудің дыбыстық мәдениеті. Сойлеу каркынның, дауымтың жогарылығы мен күшін ескеріп артикуляциялық гимнастика жасау</p> <p>Сөздік қорды қалыптастыру. Қазак халқының ұлттық салт-дәстүрлеріне баулу, балаларды бесікпен таныстыру, қырышқа бесікке бөлеп, бесік жырын айтып отырып ойнату арқылы балаларды камкорлыққа баулу</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы Сөздердің дұрыс айтылуын, зат есімдердің көпше түрде дұрыс колданылуын ескеріп, син есімдерді зат есімнің көпше түрімен сәйкестендіруін үйрету.</p> <p>Байланыстырып сойлеу. Қарапайым сюжеттік суреттердің мазмұнын айтып беру. Кейіпкерлердің әрекеттерін (кімділдарын) қайталатып ойнату.</p>
Көркем әдебиет	Балаларды бесік жырларын, халық әндерін, ертегілерін, авторлық шығармаларды тындауға үйрету. Балаларды педагогтің көмегімен оленді толық қайталуға ынталандыру.
Сенсорика	Берілген заттардың 3-4 сенсорлық касиеттеріне байланысты тандауды жүзеге асыра отырып, түсі, көлемі, елшемі бойынша әртекті заттарды салыстыру, заттардың санын ажырату (біреу-көп), әртүрлі көлемдегі заттарды атауын жетілдіру.
Құрастыру	Тұрғызылған қарапайым құрылымдарды атау, корапка құрылым белшектерін ұқыптылықпен жинауды. Құрастардың бірге құрастыруға баулу, олармен ойнау, қарапайым құрастыру дағдыларын бекіту: үстіне, жанына коюды жетілдіру.

Коршаган ортамен таныстыру	Ерсектердің енбекін бакылаута баулу, ерсектердің әрекеттердің калай орында жатқанына балалардың назарын аудару. Нениң «дұрыс» немесе «жоғары», «жаксы» немесе «жаманы» сөзін туралы қаралайым түсініктерді қалыптастыру. Есімін атап атап жауп беру, езін айнадан жәнефотосуреттерден тануын үйімдастыру.
Сурет салу	Балалардың бейнелеу әрекеттіне деген қызыгуышылығын ояту, көркемдік кабылдауларын дамыту. Ерсектермен бірлескен әрекеттерге қызыгуышылығын ояту. Қағазта, күмгә саусақпен сурет салу, ерсектер салған суретті толыктыру. Белгілі бір ережелерді орындау: дұрыс отыру, қағазды умаждамау, қаламды тарсылатпауды, жұмысты ұқыпты жасауды.
Мүсіндеу	Күршакқа арналған әшекейлерді (біләзік, жүзік, кол сағат) мүсіндеу, заттардың үқсастықтарын табуды. Мүсіндеуге арналған материалдарды колдану, қолды дымып шуберекпен сурту, дайын болған бүйімді тұғырга орналастыру, жұмыстан кейін материалдарды жинауга үйрету.
Жапсыру	Жапсыруга қызыгуышылығын ояту. Материалдардың (кагаз) қасиеттері туралы түсінік қалыптастыру және оларды колданудың қаралайым әдістерін (усақтау, жырту, бұрктеу), жапсыру жұмыстарын жасау тәсілдерін (желімсіз) үйрету. Фланелеграфта геометриялық фигураларды орналастыруын дамыту.
Мұзыка	Мұзыканы тұндауға қызыгуышылықты қалыптастыру, музыканы эмоционалды көңіл-күймен кабылдау, оны тұндау, дыбысталу ерекшеліктерін ақыратын білу. Ән айту: Әнді жеке және тошем айту, зенде інтонациямен және ыргакты дұрыс жеткізу. Мұзыкалық-ыргактық қозғылыштар. Қаралайым би қимыздарын орындау: қолдың билектерін айналдыру, шапалақтау және аяқты тарсылату, журелеп отыру, аяктарын қозғау, айналу, деңеңі онга, солға буру, басты онга, солға иш, қолдарды сермеу.

Бекітемін:
ЖШС «Тілдә ана»
бебекшай-бакшасының
мендерүші: Ж.Уралтаева
(Ж.Уралтаева)
2023ж

ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы

Қантар айы 2023жыл

Үйымдастырылған іс әрекет	Үйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шыныктыру	<p>Жалпы дамытуши жаттыгулар. Колдарды алға-артқа сермеу, саусактарды бұту және ашу. Шалқасынан жаткан калыптастырын көтеру және түсіру. Тізерлеп түрүп, екшеге отыру және түру. Аяқтың өкшесін алға коу. Аяқтың бакайларын кимылдату (отырып).</p> <p>Негізгі кимылдар: белгі бойынша тоқтап, иректелген лентаның бойымен журу тақтайдаң үстімен 20 сантиметрақашықтықта орналаскан бірнеше кедергілерден (ленталардан, текшелерден және тағы басқа) аттап журу, орнанда бауя айналу. аяқтың ұшымен, белгі бойынша тоқтап, бірінің соңынан бірі (20 метр дейін) шағын топка бөлініп және бүкіл топпен жүтіру; әртүрлі заттардың: арканның астынан нысанага дейін төрттагандап (алаканымен, тізмен тіреп) әнбектеу. доптарды бір-біrine домалату 10-15 сантиметр бінктіктен секіру</p> <p>Мәдени-гигиеналық дагдылар. Ересектің бакылауымен бетін, колдарын ластанған кезде және тамактын алдында өз бетінше жуу, беті мен колын жеке орамалмен құрғатып сұрту, ересектің көмегімен өзін ретке келтіру. Жеке заттарды колдану (кол орамал, майлық, орамал, тарақ, тубек), кіміндегі олқылыкты байқау және оны өз бетінше, ересектердің көмегімен ретке келтіру, белгілі бір ретпен кийнүү және шешінүү, әртүрлі ілгектерді колданабылу, үйніктар алдында кімідерін шағында шағында шағында үйнілдік жүргізу; немесе орындыққа ұқыпты бүктең кою. Устел басындағы мәдениеттің карапайым дагдыларын калыптастыру: наанды үтіпеу, тамакты аузында жауап шайнау, тамак ішкенде сейлемеу, устел басында дұрыс отыру.</p> <p>Сауыктыру-шыныктыру шаралары: Балаларды топта жөніл кінуге үйрету. Құн тәртібіне сәйкес олардың таза ауда болу ұзактығын камтамасыз ету. Серуенде кимылды ойындарға катысуга жөнне жаттыгуларды орындауга қызығушылық пен ықылас танытуға баулу.</p> <p>Шыныктыру шараларын еткізу.</p> <p>Кимылдар. Балаларды ересектермен бірге кимылдары жөніл, мазмұны карапайым кимылды ойындар ойнауга ынталандыру. Балалардың ойынға қызығушылығын дамытуға ықпал ете отырып, негізгі кимылдарды (журу, жүтіру, лактыру, домалату) жетілдіру. Кимылдарды үйлесімді орындауга, кейбір кейіпкерлердің карапайым әрекеттерін жеткізе білуге үйрету (кояң сияқты секіру; аю сияқты корбанап журу).</p> <p>Спорттық жаттыгулар: Шанамен сырғанаша: шанага отырып, тобешіктен сырғанауга, шананы жібінен сүйретуге, ойыншыларды шанамен сырғанатуга үйрету.</p> <p>Дербес кимыл белсенділігі. Ересектің бакылауымен ойын әрекеттерін (спорттық, би) орындауга, кимыл белсенділілігіне жағымды эмоция білдіруге, бұрын менгерген кимылдардың өз бетінше орындауга ықылас танытуға баулу.</p>
Сойлеуді дамыту	<p>Сойлеудің дыбыстық мәдениеті. Дыбыстардың, сездер мен сөз тіркестерінің анық айтылуына назар аудара отырып, дауыс аппаратын дамыту, артикуляциялық гимнастика жасау.</p> <p>Сөздік көрді калыптастыру. Балаларға бесік жырын күнделікті үйкітір алдында тындалуды әдекте айналдыру, топтагы барлық баланы ересектердің жаксы көретінін сезіруді.</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы Сын есімді зат есіммен, етістіктің еткен шағымен байланыстыру</p> <p>Байланыстырып сойлеу. карапайым сұралтарға (Кім? Не? Не істейді?) және негұрым күрделі (Не экелді? Кімге экелді? Неге экелді? Қашан экелді?) сұралтарға жауап беруге, өз ойын айтуға үйрету.</p>
Көркем зәдебиет	Балаларды педагогтің көмегімен елеңді толық кайталауга ынталандыру. Таныс елеңдерді оқыған кезде балаларға сөздерді, сөз тіркестерін косылыпайтуға мүмкіндік беру.

Сенсорика	Заттар мен күралдарды қолдану дағдыларын қалыптастыру, аудиша нұсқау мен үлтіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды, қимылдардың үйлесімділігін, қолдың ұсақ бұлышқ еттерін, «кез бен қолдың» сенсомоторлық жекістіктердің үйлесімділігін дамыту. Заттардың түсі, көлемі, пішіні бойынша өз бетінше зерттеу және салыстыруға мүмкіндік беру.
Күрістыру	Балалардың ойни барысында үстел үсті және еден үсті құртылғас материалдарымен (текшелер, кірпіштер, үш қырлы призма, пластина, цилиндр), жазықтықтарға құртылғының орналасу нұсқаларымен таныстыру.
Коршаган ортамен таныстыру	Заттық-баддарлық әрекеттерді (карау, тигізу, бурау, ашу, белгілі бір обьектіге арналған нақты әрекеттерді (доғын домалату, машиналы итеру, құыштақтыжатқызу, пирамиданы жинау және белшектеу, бір тәкшени екіншісіне көю) орындауда баулу. Ересектердің енбегін баулауга баулу, ересектердің әрекеттерді қалай орындал жатқанына балалардан назарын аудару. Ненің «дұрыс» немесе «дұрыс емес», «скаксы» немесе «жаман» екені туралы қаралайын түсініктегірлі қалыптастыру. Үй жануарлары және олардың талдерімен (козы, лац, бота), аңдармен (аю, касқыр, коян) және құстармен таныстыру, оларды ажырату және атау, синантамалық әрекешеліктерін ажыраты білу. Өсімдіктер мен жануарларға қамқорлық жасауда тәрбиелеу.
Сурет салу	Балалардың бейнелеу әрекестіне деген қызығушылығын ояту, көркемдік қабылдауларын дамыту. Қалдамды үш саусақпен, қатты қысқай үстәу, суреттің қарапайым элементтері ретінде тік және түйікталған деңгелек сыйыктарды қағаз бетінде женил жүргізу.
Мүсіндеу	Мүсіндеудің қарапайым төсілдерін (хесектердің үлкен боліктардан боліп алу, оларды біртұтас етіл біріктіру, сазбалықты ездігінен илеу) үйрету. Қарапайым және күрделі шілді заттарды мүсіндеудің техникалық дағдыларын қалыптастыру: кесені, тостағанды, табакты мүсіндеуде пішіннің жоғары болғын саусақпен басып, терендетеу, хесектерді біріктіруді.
Жалпыру	Балалардың бейнелеудерді қағаз бетіне қойып, құрастыруға, кескінді конструктивті тәсілмен жасауда (жекелеген боліктардан), ересектермен бірге түстерді тандауда (қарма-карасы түстер) үйрету.
Музыка	Музыка тұндау: Әниң магынасын түсіну, контраулардың жоғары және томен дыбысталуын, фортепианоның дыбысталуын ажыраты білу, артурлі музыкалық аспаптарда орындалған таныс әуендерді тұндау, бұл әуендерді тани білу. Ән айту: Ересектің дауыс интонациясы мен аспапка бейімделе отырып айтуда ынталандыру. Музыкалық-ыргақтық қозғалыстар. Әртүрлі кейіпкерлердің қомылдарын ойындарда көрсету (қанатын жайып ұшкан құстар), ойындар мен әндерді сақналау.

**ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы
Ақпан айы 2023 жыл**

Үйымдастырылған іс әрекет	Үйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Жалпы дамытушы жаттыгулар. Қолды алға, жогары, екі жаққа көтеру; қолды кеуде тұсында айқастыру және екі жаққа жазу. Жаңында тұрган (отырган) адамға колындағы допты беріп, онға-солға бұрылу. Алға және екі жаққа еңдею. Аяқтың бақайларын қимылдату (отырып).</p> <p>Негізгі қимылдар: Әртурлі бағытта және берілген бағытта шеңбер бойымен, қолдарынәртүрлі қалыпта ұстап журу. Тура жолмен, сзызктарамен шектелген (еңі 20-25 сантиметр, ұзындығы 2-2,5 метр) жіптің бойымен, гимнастикалық скамейканың үстімен жүзу, заттардан (бийктігі 10-15 сантиметр) аттап журу, орнында баяу айналу. бағытты өзгертіп, шашырап, 30-40 секунд бойына тоқтамай жүгіру, жүруден жүтіруге және керісінше ауысу. Бийктігі 10 сантиметр, ауданы 50 x 50 сантиметр модульге өрмелуе. еденде жатқан секіріштен, лентадан (катар койылған 2 арқаннан) атапсекіруғе үрету. Екі қолмен, әртурлі тәсілдермен әртурлі бастапқы қалыпта 0,5-1,5 метр арақашықтықтағы нысанага (төмөн, жогары) лақтыру</p> <p>Мәдени-гигиеналық дағдылар. Ересектің бақылауымен бетін, қолдарын ластанған кезде және тамақтың алдында өз бетінше жуу, беті мен қолын жеке орамалмен құрғатып сұрту, ересектің комегімен өзін ретке келтіру. Жеке заттарды қолдану (қол орамал, майлық, орамал, тарақ, түбек), киімдердегі олқылықты байқау және оны өз бетінше, ересектердің көмегімен ретке келтіру, белгілі бір ретпен киіну және шешіну, әртурлі ілгектерді қолданабілу, ұйықтар алдында киімдерін шафка немесе орындыққа ұқыпты бүктеп кою. Үстел басындағы мәдениеттің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: нанды үтітпеу, тамақты ауызды жауып шайнау, тамақ ішкенде сөйлемеу, үстел басында дұрыс отыру.</p> <p>Сауыктыру-шынықтыру шарапалары: Балаларды топта жәніл киінуге үрету. Күн тәртібіне сәйкес олардың таза ауада болу ұзактығын қамтамасыз ету. Серуенде қимылды ойындарға қатысуға және жаттыгуларды орындауға қызыгуышылық пен ықылас танытуға баулу. Шынықтыру шарапаларын отқізу.</p> <p>Кімбылды ойындар. Балаларды ересектермен бірге қимылдары жеңіл, мазмұны қарапайым қимылды ойындар ойнауга ынталандыру. Балалардың ойынға қызыгуышылығын дамытуға ықпал ете отырып, негізгі қимылдарды (жүзу, жүгіру, лақтыру, домалату) жетілдіру. Қимылдарды үйлесімді орындауга, кейір кейіпкерлердің қарапайым әрекеттерін жеткізе білуге үрету (қоян сияқты секіру; ао сияқты қорбандаған жүзу).</p> <p>Спорттық жаттыгулар: Шанамен сырғанау: шанада отырып, төбешіктен сырғанауға, шананы жібінен сүйретуге, ойыншықтарды шанамен сырғанатуға үрету.</p> <p>Дербес қимыл белсенділігі. Ересектің бақылауымен ойын әрекеттерін (спорттық, би) орындауга, қимыл белсенділігіне жағымды эмоция білдіруге, бұрын менгерген қимылдардың бетінше орындауга ықылас танытуға баулу.</p>
Сойлеуді дамыту	<p>Сойлеудің дыбыстық мәдениеті. қарапайым сөз тіркестерін (2-4 сөз) дұрыс қайталап айтуда үрету Создік корды қалыптастыру. Менгерілген сөздерді ауызша сойлеуде өз бетінше қолдануға ықпал ету. Тілдің грамматикалық құрылымы сөздердің дұрыс айтылуын жетілдіру Байланыстырып сойлеу. Кітаптардағы суреттерді карау, ондағы таныс заттарды атауын қалыптастыру</p>
Көркем әдебиет	Балалардың назарын кітапты қарап отырган балаға аудару. Балалармен бірге балалар әдебиетінің шығармаларына арналған иллюстрацияларды карау. Суреттердің мазмұны бойынша қойылған сұрақтарға жауап беруді дамыту.

Сенсорика	Өлшемдері әртүрлі геометриялық фигуralарды, өлшемі, пішіні, түсі бойынша ерекшеленетін біркелкі заттарды тоңтастыруды, түрлі көлемдегі геометриялық фигуralарды негізгі түсі, негұрлым ұксас касиеттері бойынша салыстыру және іріктеуді жетілдіру. Заттарды түсі, көлемі, пішін бойынша өз бетінше зерттеу және салыстыруға мүмкіндік беру.
Кұрастыру	Балаларды ойын барысында үстел үсті және еден үсті құрылым материалдарымен (текшелер, кірпіштер, үш қырлы призма, пластина, цилиндр), жазықтықтарды құрылымың орналасу нұсқаларымен таныстыру. Құрдастарымен бірге құрастыруға баулу, олармен ойнау, қаралайым құрастыру дагдыларын бекіту. Устине, жаңыны қоюды пысықтау.
Көршілген орталық таныстыру	Өзінің есімін және жасын атау, үйін және пәтерін тану, отбасы мүшелеңінің аттарын атауды. Екі қолмен бір уақытта заттармен әрекет ету, баланың бақылауы мен түсінүіне қол жетімді өмірлік жағдайлардың үзінділерін көрсететін көрнекі заттық-ойын әрекеттерін қолдануды. Дөрекілікке, сарапандыққа теріс көзқарас қалыптастыру; Жакын адамдарының жағдайын эмоционалды қабылдай білуге тәрбиелеу (жанашырылых, камкорлық таныту). Ата-аналарының сыйлауға баулу. Табигаттагы маусымдық езгерістер туралы ағашшың түсініктеде қалыптастыру: кар, жаңбыр, жел. Қарды домалату ойнау және эксперимент жасау. Маусымға тән табигат құбылыстарын бақылауды үйрету.
Сурет салу	Белгілі бір ережелерді орындау: дұрыс отыру, кагазды умаждамау, қаламды тарсылатпау, жұмыстың үқытты жасауды. Қаламды үш саусакпен, қатты қыспай ұстауды, суреттің қаралайым элементтері ретінде тік және тұйықталған дәңгелек сыйыктарды қағаз бетінде жеңіл жүргізуі. Бейнелерді парал бетінде орналастыра отырып, түрлі-түсті дәқтарды қарата-кареы үйлестіру арқылы бере білу, дәңгелек және толқын тәрізді сыйыктарды бейнелеуді, дәстүрлі емес әдістермен суреттер салу дагдыларын дамыту.
Мүсіндеу	Мүсіндеуге арналған материалдарды қолдануды, қолды дымқыл шүберекпен сұртууді, дайын болған бүйімді тұғырга орналастыруды, жұмыстар кейін материалдарды жинауға үйрету. Қаралайым және қурделі пішінді заттарды мүсіндеудің техникалық дагдыларын қалыптастыру
Жапсыру	Жапсыруға қызығушылықты ояту. Жапсыру жұмыстарын жасау тәсілдерін (желімсіз) үйрету. Фланелографта машинадарды, үйлерді доптарды, шарларды орналастыру.
Музыка	Музыка тыңдау: Музыкалық иллюстрациямен сүйемелденетін әнгімелерге қызықтыру. Ән айту: әннің қайталағатын сөздерін айтуда ынталандыру. Музыкалық-ырғактық қозғалыстар. Қимылдарды музыкалық аспаптармен (бубенмен, сылдырмакпен, маракаспен) орындау дағдысын дамыту.

ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы

Наурыз айы 2023 жыл

Ұйымдастырылған іс әрекет	Ұйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Жалпы дамытушы жаттыгулар. Колдын білектерін, иық белдеуінің бүлшік еттерін дамытуға және ныгайтуға арналған жаттыгулар. Шалқасынан жатқан қалыптаақтарын көтеру және тұсіру. Тізерлеп тұрып, өкшеге отыру және тұру. Бастапқы қалыпта тұрып, сол (он) аяқтың тізесін (заттан ұстап) бұту.</p> <p>Негізгі кимылдар: шагын топпен және бүкіл топпен қарқынды өзгерте отырып, белгі бойынша токтап, иректелген лентаның бойымен жүру. гимнастикалық скамейканың үстімен жүру аяқтың ұшымен, белгі бойынша токтап, бірінің соңынан бірі (20 метр дейін) шагын топқа бөлініп және бүкіл топпен жүгіру арқаның астынан нысанага дейін терттагандап (алақанымен, тіземен тіреп) енбектеу. Екі колмен, әртүрлі тәсілдермен әртүрлі бастапқы қалыпта 0,5-1,5 метр арақашықтыға нысанага (төмен, жогары) лактыру 10-15 сантиметр биіктікten секіру</p> <p>Мәдени-гигиеналық дағдылар. Ересектің бақылауымен бетін, колдарын ластанған кезде және тамақтың алдында өз бетінше жуу, беті мен қолын жеке орамалмен құрғатып сұрту, ересектің көмегімен өзін ретке келтіру. Жеке заттарды колдану (кол орамал, майлық, орамал, тарап, тубек), кіміндегі олқылықты байқау және оны өз бетінше, ересектердің көмегімен ретке келтіру, белгілі бір ретпен кіну және шешіну, әртүрлі ілгектерді колданабілу, үйыктар алдында кімдердің шкафқа немесе орындыққа ұқыпты бүктеп кою. Үстел басындағы мәдениеттің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: нанды үгітпеу, тамақты ауызды жауып шайнау, тамақ ішкенде сөйлемеу, үстел басында дұрыс отыру.</p> <p>Сауыктыру-шынықтыру шаралары: Балаларды топта женіл кийнуге үйрету. Қун тәртібіне сәйкес олардың таза ауда болу ұзактығын қамтамасыз ету. Серуенде кимылды ойындарға қатысуға және жаттыгуларды орындауга қызығушылық пен ықылас танытуға баулу. Шынықтыру шараларын өткізу.</p> <p>Кимылды ойындар. Балаларды ересектермен бірге кимылдары женіл, мазмұны қарапайым кимылды ойындар ойнауға ынталандыру. Балалардың ойынға қызығушылығын дамытуға ықпал ете отырып, негізгі кимылдарды (жүру, жүгіру, лактыру, домалату) жетілдіру. Кимылдарды үйлесімді орындауға, кейір кейіпкерлердің қарапайым әрекеттерін жеткізе білуге үйрету (кояң сияқты секіру; аю сияқты қорбанадап жүру).</p> <p>Спортық жаттыгулар: Мұзды жолдармен сырғанау: балаларды қолынан жетелеп сырғанату. Велосипед тебу: үш дөңгелекті велосипедке отыруға, одан ересектердің көмегімен және көмегінсіз түсуге, ересектердің көмегімен және өз бетінше рөлдібасқаруға үйрету.(спорт залда немесе аланқайда)</p> <p>Дербес кимыл белсенділігі. Ересектің бақылауымен ойын әрекеттерін (спортық, би) орындауга, кимыл белсенділігіне жағымды эмоция білдіруге, бұрын менгерген кимылдардың өз бетінше орындауга ықылас танытуға баулу.</p>
Сойлеуді дамыту	<p>Сойлеудің дыбыстық мәдениеті. Артикуляциялық және дауыс аппаратының, сойлеу кезінде тыныс алу, есту кабілетінің дамуына ықпал ету.</p> <p>Сөздік қорды қалыптастыру. ойыншық, киім, аяқкім, ыдыс, жиһаз, көгөніс пен жеміс, үй жануарлары мен олардың төлдерінің атауларын, көлік құралдарын және жеке бас гигиенасы заттарын білдіретін зат есімдермен атау дағдыларын дамыту</p> <p>Тілдің ғрамматикалық құрылымы Сын есімдерді зат есімнің көпші түрімен сәйкестендіруді үйрету.</p> <p>Байланыстырып сойлеу. Таныс заттарды атау, педагогтің өтініші бойынша суреттегі заттарды тауып, сұрақ қою: «Бұл кім (не)?», «Не істеді?». Қарапайым сюжеттік суреттердің мазмұнын айтып беруге ынталандыру.</p>

Көркем әдебиет	Балалардың жастарына сәйкес көркем шыгармалар оқу жөнө бесік жылдарын, халық әндерін, ертегілерін, авторлық шыгармаларды тыңдаута үйрету. Оны беруді ойништыруды, суреттерді, үстел үсті театрының кейіпкерлерін және баска да көрнекі құралдарды көрсетумен сүйемелдеу, сонымен қатар көрнекіліксіз көркем шыгарманы тыңдауын дамыту.
Сенсорика	Берілген заттардың 3-4 сенсорлық қасиеттеріне байланысты тандауды жүзеге асыра отырып, түсі, көлемі, өлшемі бойынша әртекті заттарды салыстыруды заттардың санын ажырату (біреу-көп), әртүрлі көлемдегі заттарды атауды. Заттарды түсі, көлемі, пішіні бойынша ез бетінше зерттеу және салыстыруға мүмкіндік беру.
Құрастыру	Қарапайым құрылышты үлгі бойынша, ересектің көмегімен, ез бетінше құрастыру, көзтік қатынастарды түсіну, құрылымын масштабына сәйкес сюжеттік ойништыруды қолданып, ойнауга мүмкіндік беру.
Көршаган ортамен таныстыру	Баланың жеке тұлғасының қалыптасуына ықпал ету, оның мүдделеріне, қажеттіліктеріне, қалауына, мүмкіндігіне құрметтеп карау, ер баланы басқа балалар сиякты жақсы көретініне сенім қалыптастыру. Кейбір енбек әрекеттерін білуге және атауга (тәрбиешінің көмекшісі ыдыс жуады, тамақ әкеледі, сұлтілерді ауыстырады) үйрету. Балалардың жалпы қабылданған моральдық-адамгершілік нормалар мен қундылықтарды мәнгеруінс ықпал ету. Жануарлар әлемі туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру. Табиғат құбылыштарына қызыгуышылық таныту. Аулаға үшінші көлөмнен күстарды (торғай, көгершін, қарға) Жолдардағы қауіпсіздіктиң қарапайым ережелерін таныстыру. Қоліктер, көше, жол туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру. Қолік құралдарының кейбір түрлерімен таныстыру.
Сурет салу	Балалардың бейнелеу әрекетіне деген қызыгуышылығын ояту, көркемдік қабылдауларын дамыту. Ересектермен бірлескен әрекеттерге қызыгуышылығын ояту. Қағазға, құмғасаусақпен сурет салу, ересектер салған суретті толықтыруға мұталандыру.
Мүсіндеу	Мүсіндеуде құыршаққа арналған әшекейлерді (білезік, жүзік, кол сағат), және басқа заттардың ұқсастықтарын таба білуді үйрету.
Жапсыру	Материалдардың (қағаз) қасиеттері туралы түсінік қалыптастыру және оларды қолданудың қарапайым әдістерін (ұсақтау, жырту, бұктеу) үйрету. Бейнелерді (сызықтарда, шаршыда), қағаз бетіне қойып, құрастыруға, кескіндеу конструктивті тәсілмен жасауға (жекелеген белгілерден), ересектермен бірге түстерді тандауда (қарама-карсы түстер) үйрету.
Музыка	Музыка тыңдау: Кейіпкерді иллюстрациялар, әңгімелер бойынша тану және музыканы есте сактау. Ән айту: әннің қайталанатын сездерін, музыкалық сез тіркестерінің соңын бірге айтуға ынталандыру. Музыкалық-ыргықтық қозғалыстар. Сюжетті музыкалық ойындарда музыканың сипатына сәйкес кейіпкерлердің кимылдарын көрсету арқылы ойынның бір эпизодынан келесіге ету және кимылдарды бере білу.

Бекітесін:
ЖШС «Тіллә ана»
бобекай-бакшасының
мендерушісі: Ж.Уралтаева
2023ж

**ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы
Сәуір айы 2023 жыл**

Үйымдастырылған іс әрекет	Үйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Жалпы дамытушы жаттыгулар. Қолды шапалактау, қолдарды алға-артқа сермеу, саусактарды бүту және ашу. Алға және екі жаққа еңкео. Еденде отырып, аяктарды кезекпен бүту және жазу. Таяныштан ұстап отыру, аятың ұшымен тұрып, тартылу</p> <p>Негізгі қимылдар: бір-бірінің қолдарынан ұстап, аятың ұшымен журу заттарға шығу (гимнастикалық скамейкага, жұмсақ модульге): тұру, қолдарын жоғары көтеру, тұсу; шашырап, 30-40 секунд бойына тоқтамай жүтіру Биіктігі 10 сантиметр, ауданы 50 x 50 сантиметр модульге өрмелу. Тұрлі заттардың астынан 0,5-1,5 метр арақашықтыққа доптарды домалату, доптарды бір-біріне домалату. Еденде жатқан секіргіштен, лентадан (катар койылған 2 арқаннан) аттапсекіруге үрету.</p> <p>Мәдени-гигиеналық дағдылар. Ересектің бақылауымен бетін, қолдарын ластанған кезде және тамактың алдында өз бетінше жуу, беті мен колын жеке орамалмен құрғатып сұрту, ересектің көмегімен өзін ретке келтіру. Жеке заттарды қолдану (кол орамал, майлық, орамал, тарақ, түбек), кііміндегі олқылықты байқау және оны өз бетінше, ересектердің көмегімен ретке келтіру, белгілі бір ретпен киіну және шешінү, әртүрлі ілгектерді қолдана білу, ұйықтар алдында кімдерін шкафқа немесе орындыққа ұқыпты бұктең кою.</p> <p>Үстел басындағы мәдениеттің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: нанды үтіппеу, тамақты ауызды жауып шайнау, тамақ ішкенде сойлемеу, үстел басында дұрыс отыру.</p> <p>Сауыктыру-шынықтыру шаралары: Балаларды топта женіл киінуге үрету. Күн тәртібіне сәйкес олардың таза ауада болу ұзактығын қамтамасыз ету. Серуенде қимылды ойындарға қатысуга және жаттыгуларды орындауға қызығушылық пен ықылас танытуға баулу. Шынықтыру шараларын өткізу.</p> <p>Қимылды ойындар. Балаларды ересектермен бірге қимылдары женіл, мазмұны қарапайым қимылды ойындар ойнауға ынталандыру. Балалардың ойынға қызығушылығын дамытуға ықпал ете отырып, негізгі қимылдарды (журу, жүтіру, лактыру, домалату) жетілдіру. Қимылдарды үйлесімді орындауга, кейіпкерлердің қарапайым әрекеттерін жеткізе білуге үрету (коян сиякты секіру; аю сиякты корбандалап жүру).</p> <p>Спорттық жаттыгулар: Велосипед тебу: үш донгелекті велосипедке отыруга, одан ересектердің көмегімен және көмегінсіз тұсуге, ересектердің көмегімен және өз бетінше рөлдібасқаруға үрету.</p> <p>Дербес қимыл белсенділігі. Ересектің бақылауымен ойын әрекеттерін (спортық, би) орындауга, қимыл белсенділігіне жағымды эмоция білдіруге, бүрін менгерген қимылдардың өз бетінше орындауга ықылас танытуға баулу.</p>
Сойлеуді дамыту	<p>Сойлеудің дыбыстық мәдениеті. еліктеу сөздерін, сөздердің қарапайым сөз тіркестерін (2-4 сөз) дұрыс қайталап айтуда үрету Сөздік көрдің қалыптастыру. заттардың түсін, көлемін, пішінін, дәмін білдіретін сын есімдермен байыту. Тілдің грамматикалық құрылымы Сын есімдерді зат есімнің көпше түрімен сәйкестендіру. Байланыстырып сойлеу. Кейіпкерлердің әрекеттерін (қимылдарын) қайталап ойнату.</p>
Көркем әдебиет	<p>Оқып беруде ойыншыларды, суреттерді, үстел үсті театрының кейіпкерлерін және басқа да көрнекі құралдарды көрсетумен сүйемелдеу, сонымен катар көрнекілік сөздердің қалыптастыру.</p> <p>Балаларды педагогтің көмегімен өләнді толық қайталуға ынталандыру. Таныс өләндерді оқыған кезде балаларға сөздерді, сөз тіркестерін қосылыптауда үйрету.</p>
Сенсорика	<p>Заттар мен құралдарды қолдану дағдыларын қалыптастыру, ауызша нұсқау мен үлгіге сүйене отырып, тапсырмаларды орындауды, қимылдардың үйлесімділігін, қолдың ұсақ бұлышы еттерін, «көз бен қолдың» сенсомоторлық көністіктік үйлесімділігін дамыту.</p> <p>Берілген заттардың 3-4 сенсорлық касиеттеріне байланысты тандауды жүзеге асыра отырып, түсі, көлемі, өлшемі бойынша әртекті заттарды салыстыру, заттардың санын ажырату (біреу-көп), әртүрлі көлемдегі заттарды атаудың пысықтау.</p>

Кұрастыру	Табиги материалдарды (күм, су, тас) колданып, ойнауга мүмкіндік беру. Тұрғызылған қаралайым құрылыштарды атаяу, корапка құрылым бөлшектерін ұқыптылықпен жинауды. Құрдастармен бірге құрастыруға баулу, олармен ойнау, қаралайым құрастыру дәдіндердің бекіту: үстіне, жаңына коуын қалыптастыру.
Коршаган ортамен таныстыру	Үй құстарын (тауық, каз, үйрек), Өлі табигат (жылы, сұық су, күрғак, ылғал күм, домалак, катты тас, сұық кар) және олармен әрекет ету түрлері (су қюо, күм тасу, тегу, жинау, мүсіндеу, , тасты жинау, қалау) туралы түсініктеді қалыптастыру, олармен ойнау және эксперимент жасауды үйледі.
Сурет салу	Бейнелерді парапеттіңде орналастыра отырып, түрлі-түсті дақтарды қарама-карсы үйлестіру арқылы бере білуді, дөнгелек және толқын тәрізді сыйықтарды бейнелеуді, дәстүрлі емес әдістермен суреттер салуды дамыту.
Мүсіндеу	Сазбалышқ, ермексаз және оның қасиеттері туралы білімдерін қалыптастыру, сазбалышқты дұрыс колдануды жетілдіру. Пішіннің жоғары белгігін саусақпен басып, терендедүті, кесектерді біріктіруді мүсіндеуге арналған материалдарды колдануды жетілдіру
Жапсыру	Бейнелерді фланелеграфта (сыйықтарда, шарышда), қағаз бетіне қойып, құрастыруға, кескінді конструктивті тәсілмен жасауға (жекелеген белгілерден), ересектермен бірге түстерді тандауға (қарама-карсы түстер) үйрету. Фланелеграфта геометриялық фигуналарды, машиналарды, үйлерді, доптарды, шарларды, гүлдерді, қазақтың үлттық ою-өрнектерін орналастыру дәдіндердің пысықтау.
Музыка	Музыка тұндау: Әннің магынасын түсіну, қоңыраулардың жоғары және тәмен дыбысталуын, фортепианонын дыбысталуын ажыратып білу, әртүрлі музыкалық аспаптарда орындалған таныс әуендерді тұндау, бұл әуендерді тани білу. Ән айту: Ересектің дауыс интонациясы мен аспапка бейімделе отырып, әннің қайталанатын сездерін, музыкалық сез тіркестерінің соының бірге айтудың таландыру. Музыкалық-ыргақтық қозғалыстар. Әртүрлі кейіпкерлердің қимылдарын ойнадарда көрсету (канатын жайып үшкан құстар), ойнадар мен әндерді сахналай. Қимылдарды музыкалық аспаптармен (бубенмен, сыйырмакпен, маракаспен) орындау дәдіндердің дамыту.

Бекітемін:
ЖШС «Тілә ана»
бебекшай-бакшасының
менеджершесі: Ж. Уралтаева
2023ж

**ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ ЖОСПАР
Кіші «Балдырган» тобы
Мамыр айы 2023 жыл**

Үйымдастырылған іс әрекет	Үйымдастырылған іс-әрекеттің міндеттері
Дене шынықтыру	<p>Жалпы дамытушы жаттыгулар. Колды алға, жогары, екі жаққа көтеру; колды кеуде тұсында айқастыру және екі жаққа жазу. Арканың бұлшық еттерін және омыртканың иілгіштік қасиетін дамытуға және ныгайтуға арналған жаттыгулар. Іштің және аяқтың бұлшық еттерін дамытуға және ныгайтуға арналған жаттыгулар. Орнында жүру.</p> <p>Негізгі қимылдар: ириектелген лентаның бойымен жүру. күрсаудан күрсауга аттап ету; заттардың арасымен, аяқтың ұшымен жүгіру Шектеулі жазықтың, көлбеу тактайдың бойымен, доганың, гимнастикалық скамейканың астынан, әртүрлі заттардың: арканың астынан нысанага дейін төрттагандап (алақанымен, тізмен тіреп) еңбектеу Екі қолмен, әртүрлі тәсілдермен әртүрлі бастанқы қалыпта 0,5-1,5 метр арақашықтығы нысанага (төмен, жогары) лактыру Бір орында тұрып қос аяқпен секіру</p> <p>Мәдени-гигиеналық дағдылар. Ересектің бакылауымен бетін, қолдарын ластанған кезде және тамақтың алдында өз бетінше жуу, беті мен қолын жеке орамалмен құрғатып сұрту, ересектің көмегімен өзін ретке келтіру. Жеке заттарды қолдану (қол орамал, майлық, орамал, тарақ, тубек), кіміндегі олқылықты байқау және оны өз бетінше, ересектердің көмегімен ретке келтіру, белгілі бір ретпен киіну және шешінү, әртүрлі ілгектерді қолданабілу, ұйықтар алдында кімдерін шкафқа немесе орындыққа ұқыпты бүктеп қою. Устел басындағы мәдениеттің қарапайым дағдыларын қалыптастыру: нанды үтіпсеу, тамакты ауызды жауып шайнау, тамак ішкенде сөйлемеу, үстел басында дұрыс отыру.</p> <p>Сауықтыру-шынықтыру шаралары: Балаларды топта женіл киінгө үйрету. Күн тәртібіне сәйкес олардың таза ауада болу ұзақтығын қамтамасыз ету. Серуенде қимылды ойындарға катысуға және жаттыгуларды орындауда қызығушылық пен ықылас танытуға баулу. Шынықтыру шараларын өткізу.</p> <p>Кимылды ойындар. Балаларды ересектермен бірге қимылдары женіл, мазмұны қарапайым қимылды ойындар ойнауға ынталандыру. Балалардың ойынға қызығушылығын дамытуға ықпал ете отырып, негізгі қимылдарды (жүру, жүгіру, лактыру, домалату) жетілдіру. Қимылдарды үйлесімді орындауға, кейіпкерлердің қарапайым әрекеттерін жеткізе білуге үйрету (коян сияқты секіру; аю сияқты корбандал жүру).</p> <p>Спорттық жаттыгулар: Велосипед тебу: үш дөңгелекті велосипедке отыруға, одан ересектердің көмегімен және көмегінсіз түсуге, ересектердің көмегімен және өз бетінше рөлдібасқаруға үйрету.</p> <p>Дербес кимыл белсенділігі. Ересектің бакылауымен ойын әрекеттерін (спортық, би) орындауға, кимыл белсенділігіне жағымды эмоция білдіруге, бұрын менгерген қимылдардың бетінше орындауға ықылас танытуға баулу.</p>
Сойлеуді дамыту	<p>Сойлеудің дыбыстық мәдениеті. Сойлеу карқынын, дауыстың жогарылығы мен күшин ескеріп артикуляциялық гимнастика жасауын үйымдастыру</p> <p>Создік қорды қалыптастыру. Қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрлеріне баулу, балаларды бесікпен таныстыру, күршашқы бесікке бөлеп, бесік жырын айтып отырып ойнату арқылы қамкорлыққа баулу</p> <p>Тілдің грамматикалық құрылымы Сөздердің дұрыс айтылуын, зат есімдердің көші түрде дұрыс қолданылуын ескеріп, сын есімдерді зат есімнің көші түрімен сәйкестендіру дагдысын дамыту.</p> <p>Байланыстырып сойлеу. Қарапайым сюжеттік суреттердің мазмұнын айтып беруді. Кейіпкерлердің әрекеттерін (қимылдарын) кайталатып ойнап көрсету дагдысын дамыту.</p>

Көркем әдебиет	Таныс өлеңдерді оқыған кезде балаларға сөздерді, сөз тіркестерін қосылыпайтуға мүмкіндік беру. Балалардың назарын кітапты қарап отырган балага аудару. Балалармен бірге балалар әдебиетінің шығармаларына ариалған иллюстрацияларды қаруа. Суреттердің мазмұны бойынша қойылған сұрақтарға жауап беруді дамыту.
Сенсорика	Олшемдері әртүрлі геометриялық фигуralарды, өлшемі, пішіні, түсі бойынша ерекшеленетін біркелкі заттарды топтастыруды, түрлі көлемдегі геометриялық фигуralарды негізгі түсі, негұрлым үқсас қасиеттері бойынша салыстыру және іріктеуді жетілдіру. Берілген заттардың 3-4 сенсорлық қасиеттеріне байланысты таңдауды жүзеге асыра отырып, түсі, көлемі, өлшемі бойынша әртекті заттарды салыстыру, заттардың санын ажырату (біреу-көп), әртүрлі көлемдегі заттарды атаян таныту.
Құрастыру	Ойын аясында үстел үсті және еден үсті құрылымс материалдарымен (текшелер, кірпіштер, үш қырлы призма, пластина, цилиндр), жазықтықтары құрылымстың орналасу нұскаларымен таныстыру. Карапайым құрылымсты үлгі бойынша, ересектің көмегімен, ез бетінше құрастыру, кеңістік қатынастарды түсіну, құрылымс масштабына сәйкес сюжеттік ойныштықтарды, табиги материалдарды (кум, су, тас) колданып, ойнауга мүмкіндік беру.
Көршаган оргамен таныстыру	Көршаган оргадағы есімдіктермен таныстыру. Сыртқы белгілері бойынша көгөністер (қызанак, кияр, картоп) мен жемістерді (алма, алмұрт) ажыратуды үйрету. Серуенде және сумен, құммен ойындарда қауіпсіздік ережелерімен (лас суды ішпеу, құмды шашпау, тастарды лактырмау) таныстыру, есімдіктер мен жануарларға сүйіспеншилктаныту және қамкорлық жасауды қалыптастыру.
Сурет салу	Бейнелеу әрекетіне деген қызығушылығын ояту, көркемдік қабылдауларын дамыту. Бейнелерді парастаңа бетінде орналастыра отырып, түрлі-түсті дақтарды қарама-карсы үйлестіру арқылы бере білуді, деңгелек және толық тәрізді сыйыктарды бейнелеуді, дәстүрлі емес әдістермен суреттер салуды пысықтау. Ересектермен бірлескен әрекеттерге қызығушылықты ояту. Қағазға, құмғасаусақпен сурет салу, ересектер салған суретті толықтыруды жетілдіру.
Мүсіндеу	Мүсіндеудің карапайым тәсілдерін (кесектердің үлкен беліктерден беліп алу, оларды біртұтас етіп біріктіру, сазбалшыкты өздігінен илеу) үйрету. Карапайым және күрделі пішінді заттарды мүсіндеудің техникалық дағдыларын қалыптастыру: кесені, тостаганды, табакты мүсіндеуде пішіннің жоғары белгін саусақпен басып, терендегу, кесектерді біріктіру, құышаққа ариалған әшекейлерді (біләзік, жүзік, қол сағат) мүсіндеу, заттардың үқастықтарын табу.
Жапсыру	Жапсыруга қызығушылықты ояту. Материалдардың (қағаз) қасиеттері туралы түсінік қалыптастыру және оларды колданудың карапайым әдістерін (ұсақтау, жырту, бұктеу), жапсыру жұмыстарын жасау тәсілдерін (желімсіз) үйрету. Фланелеграфта геометриялық фигуralарды, машиналарды, үйлерді, доптарды, шарларды, гүлдерді, қазактың ұлттық ою-өрнектерін орналастыруды пысықтау.
Музыка	Музыка тыңдау: Әниң магынасын түсіну, қоныраулардың жоғары және темен дыбысталуын, фортепианоның дыбысталуын ажыратада білу, әртүрлі музыкалық аспаптарда орындалған таныс әуендерді тыңдау, бул әуендерді тани білу. Ән айту: Ән айтуға деген қызығушылықтарын ояту, жекелеген сездер мен буындарды айту, педагогтің дауыс ыргагына, сездердің созылынғы дыбысталуына еліктей отырып, ересекпен қосылып ән айту. Музыкалық-ырғактық қозғалыстар. Карапайым би қимылдарын орындау: қолдың білектерін айналдыру, шапалактау және аяқты тарсылдату, жүрелеп отыру, аяқтарын қозғау, айналу; деңгөні онға, солға бұру, басты онға, солға иш, қолдарды сермеу.